

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

DOM
2020-12-09
Stockholm

Mål nr
M 840-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-12-23 i mål nr M 4526-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

A

Motpart

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheten FA1 i Arvika kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1651237

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska meddela strandskyddsdispens för sökta åtgärder.

Länsstyrelsen i Värmlands län har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A har hållit fast vid vad hon tidigare anfört och lagt till i huvudsak följande. De åtgärder hon sökt dispens för ligger inom en etablerad tomtplats och hemfridszon. Det finns inga möjligheter att placera friggeboden åt väst eller syd eftersom boden då hamnar närmare sjön. Inte heller finns en hemfridszon som sträcker sig tio meter åt öst. Man kan då fråga sig var hemfridszonen finns. I det här fallet skadas strandskyddets syfte så obetydligt att hennes enskilda intresse bör väga tyngre än det allmännas intresse att värna strandskyddet. Platsen är ianspråktagen sedan lång tid tillbaka. Hemfridszonen kommer inte utökas i och med de sökta åtgärderna. De har rätt till sin tomtplats som funnits sedan 1930-talet.

Länsstyrelsen har hållit fast vid vad den tidigare anfört och lagt till i huvudsak följande. Vid den udde som är aktuell passerar en kanotled. Det gör att byggnader och anläggningar på platsen har en direkt påverkan på friluftslivet. Den plats som dispensansökan gäller är en naturtomt med naturlig växtlighet och skog i nära anslutning till stugan. Angående trädäcket med staket är uteplatsen mer iögonfallande än en plattsättning. Detta är särskilt påtagligt när man paddlar förbi. Det påverkar både möjligheten till landstigning och hur nära man kan paddla. Då området är beläget inom riksintresse för friluftsliv och inom ett naturreservat är de allmänna värdena på platsen mycket höga. Därmed krävs tungt vägande skäl för strandskyddsdispens.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att trädäcket med staket kräver dispens från strandskyddsbestämmelserna (se 7 kap. 15 § andra punkten miljöbalken). Domstolen

instämmer i underinstansernas bedömning att det saknas förutsättningar för att meddela dispens för däckat.

Vad gäller friggeboden har underinstanserna prövat frågan om strandskyddsdispens för två alternativa placeringar. Mark- och miljööverdomstolen gör samma bedömning som de lägre instanserna beträffande den placering som benämns ”alternativ 1”. Avseende den andra placeringen gör domstolen följande överväganden.

Sökanden har som särskilt skäl för dispens angett att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (se 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Mark som har tagits i anspråk utgörs ofta av etablerade tomtplatser runt bostadshus. Hur stor hemfridszon som finns runt ett sådant hus beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Med beaktande av att det befintliga huset är beläget på en naturtomt genererar det enligt domstolen en förhållandevis liten hemfridszon. Den planerade byggnaden, en friggebod om 15 m² avsedd att användas som gäststuga, kommer att förläggas i utkanten av den hemfridszon som idag får anses gälla.

En förutsättning för att dispens ska meddelas på nu berörd grund har i praxis ansetts vara att hemfridszonen inte utvidgas annat än obetydligt genom den nya byggnaden. Det måste då beaktas vilken faktisk avhållande effekt den nya byggnaden har med hänsyn till dess karaktär och storlek samt förhållandena i omgivningen (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 december 2014 i mål nr M 7026-14). Genom den nya byggnaden kommer hemfridszonen att utvidgas så att den omfattar mark som idag är allemansrättsligt tillgänglig. Utvidgningen kan inte anses obetydlig. Något särskilt skäl för dispens finns således inte på denna grund. Inte heller i övrigt har det framkommit några särskilda skäl för dispens.

Som länsstyrelsen anfört är fastigheten belägen inom både naturreservat och område av riksintresse för friluftslivet. Det innebär att den har ett särskilt starkt skyddsintresse. Med beaktande av detta är omständigheterna inte sådana att ett avslag på ansökan

strider mot den proportionalitetsprincip som kommer till uttryck i 7 kap. 25 § miljöbalken.

På grund av det anförda ska överklagandet avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Rikard Backelin, referent, och Ralf Järtelius samt hovrättsassessorn Erik Stålhammar.

Föredragande har varit Vilma Herlin Hjorth.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-12-23
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 4526-19

PARTER

Klagande

A

Motpart

Länsstyrelsen i Värmlands län
651 86 Karlstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Värmlands läns beslut 2019-10-03 i ärende nr 521-1435-2019 , se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddet samt tillstånd enligt reservatsföreskrifter inom naturreservatet Glaskogen i Arvika kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet, dvs. ändrar inte länsstyrelsens beslut.

BAKGRUND

A ansökte den 12 februari 2019 om strandskyddsdispens för uppförande av friggebod på fastigheten FA1 inom naturreservatet Glaskogen i Arvika kommun. Hon inkom därefter även med en ansökan om strandskyddsdispens för ett trädäck på samma fastighet.

Den 3 oktober 2019 beslutade Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) att inte medge dispens från strandskyddet för uppförande av friggebod och trädäck.

A har överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

A har yrkat att länsstyrelsens beslut om avslag ska upphävas och att dispens från strandskyddet för sökta åtgärder ska medges.

Hon har till stöd för sitt yrkande i huvudsak anfört följande. Syftet med friggeboden är ett komplement till befintligt hus, som en typ av gäststuga. Trädäcket har stått på platsen sedan cirka tio år tillbaka. Trädäcket används som underlag för en möbelgrupp. På platsen låg tidigare stenplattor som grund för samma användning. Detta har funnits sedan stugan uppfördes på 30-talet. Vid trädäckets uppförande ansåg de inte att platsen förändrades utifrån strandskyddets syften då platsen redan var inräknad som tomtplats. Utbyte från stenläggning till trädäck ansåg de inte då vara en dispenspliktig åtgärd.

Det befintliga fritidshuset har funnits på platsen sedan år 1936 och har sedan dess används som sommarstuga och övernattningsstuga vid jaktsäsong. Husets användningsområde är därför bostadsändamål. Platsen var tagen i anspråk innan strandskyddet tillkom för sjön Stora Gla. Samma restriktioner fanns inte på den tiden och fritidshuset och dess omgivning nyttjades för vistelse och umgänge. Då fanns ingen tanke på vad man fick och inte fick göra i strandnära läge. Att det tillkommit regler om strandskydd i efterhand bör inte kunna påverka användningsområdet som funnits för platsen sedan innan strandskyddet infördes. Syftet med de sökta åtgärderna

är inte att ta mer mark i anspråk, men de anser att de har rätt att nyttja platsen såsom deras släkt har gjort i ett knappt sekel.

Då den aktuella tomten är en skogstomt är det inte helt uppenbart var tomtgränsen går. Det medför inte att huset inte har en egen hemfridszon. De vill inte behöva skövla skogen och anlägga en gräsmatta för att det ska vara tydligt var de har sin tomtplats. De menar att den placering som huset har idag medför att platsen, med tillhörande cirka 50 meter strandlinje redan är ianspråktagen på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Fritidshuset med tillhörande trädäck och badplats ligger vid en mindre udde och vik som upplevs privat. Det privata området är tydligt avgränsat från resterande strandlinje. Här kan inte allmänheten gå iland och beträda området då man tydligt känner att man inkräktar på en privat tomt. Utanför viken upplevs däremot inte längre fastigheten som privat och där är marken allemansrättsligt tillgänglig. Viken med husets placering och tillhörande tomt ligger något skymd från öppet vatten. Placering av friggeboden är bakom befintlig sommarstuga bland träden och blir därmed skymd från sjön. Till stugan hör ett dass, badplats och ett trädäck. Totala ytan är 1 200 m² och anses vara en rimlig tomtplats för ett fritidsboende.

I ansökan som inkom till Länsstyrelsen i Värmland den 12 februari 2019 lämnade de ett förslag till placering av friggebod. Först efter deras förfrågan om uppdatering av ärendets status påbörjades handläggningen av ärendet i juni. Vid fältbesök av länsstyrelsen den 19 juni 2019 diskuterades den planerade placeringen av friggeboden. Länsstyrelsen ifrågasatta friggebodens placering i förhållande till strandlinjen och befintligt hus på platsen. Länsstyrelsen föreslog att friggeboden istället kunde placeras snett bakom befintligt fritidshus, vilket deras ansökan senare kompletterades med. Den ansökta friggeboden är anspråkslös och väcker ingen större uppmärksamhet från sjön.

Den 3 oktober 2019 beslutade länsstyrelsen att inte medge dispens. Förutom en överdrivet lång handläggningstid anser de att de fått missvisande information och bristfällig kommunikering från länsstyrelsen angående bedömning av ärendet. Då de

blivit föreslagna en placering har de utgått ifrån att det var en placering som har ansetts ok ur strandskyddssynpunkt. Detsamma gäller trädäcket som de ombads att söka dispens för i efterhand. Om dispens inte kan medges för åtgärderna förstår de inte varför de uppmanats att söka dispens överhuvudtaget. Denna information hade kunnat kommunicerats redan på plats.

De har lämnat en missvisande ritning där avstånd mellan sommarstuga och friggebod enligt ritningens skala är för långt. De har kompletterat ritningen med måttangivelser och det är dessa som gäller. Friggebodens placeras med ett avstånd om cirka åtta meter från huset. De hoppas att detta är vad man utgått från i beslutet. De skulle även vilja veta vad som anses vara deras tomtplats och var på platsen en friggebod hade kunnat beviljas. De undrar också vad skissen på friggeboden har bidragit med i bedömningen. Om utformningen inte har varit en del i bedömningen så förstår de inte varför de var tvungna att ta fram skisser för något som redan är bedömt att inte få dispens på grund av placering.

De har flera bekanta som beviljats dispens från strandskyddet för friggebod inom Stora Glas strandskyddsområde i Glaskogens naturreservat. Tomterna och stugorna på dessa fastigheter är i samma stil och utförande som på deras fastighet. I området där deras stuga är placerad finns totalt tre stugor på tre angränsande fastigheter. En granne har år 2011 beviljats dispens för uppförande av friggebod. I detta fall har friggeboden placerats framför befintlig sommarstuga och står alldeles vid strandkanten. Det finns även två liknande ärenden från 2014. I båda fallen har man bedömt att platsen är ianspråktagen som tomtplats. På den ena fastigheten har man även placerat friggeboden närmare befintligt hus på platsen.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring samt anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen bedömer att trädäck med staket är en anläggning som har en avhållande effekt för allmänheten och den är således förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna. Länsstyrelsen bedömer att en äldre plattsättning av platsen ej skulle medföra att området är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för

strandskyddets syfte. Länsstyrelsen bedömer även att trädäcket med staket utökar den privatiserade effekten mer än obetydligt jämfört med en enklare plattsättning.

Länsstyrelsen bedömer att området som är aktuellt i alternativ 2 ej är beläget inom stugans hemfridszon och att området således ej är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syfte. Således är punkten 1 i 7 kap 18§ ej tillämplig.

Angående dialog vid fältbesök 2019-06-09. Länsstyrelsen påpekade att det generellt är svårare att medge dispenser för byggnader som är placerade mellan huvudbyggnad och strand än byggnader som placeras bakom en huvudbyggnad. Länsstyrelsen påpekade även vid fältbesöket att dialog kring en alternativ placering ej var att jämföra med en prövning av om dispens skulle kunna medges eller ej. Länsstyrelsen uppmanade ej sökande att söka för en viss placering utan informerade om att syftet med strandskyddet lättare motverkas om en byggnad placeras närmare vattnet. Representant för sökande meddelade då att det ej var aktuellt att söka dispens för en placering bakom huvudbyggnaden. Länsstyrelsen har inte heller uppfattat att den ritning som inkom med ansökan alternativ 2 som belägen bakom huvudbyggnad.

Angående ritningar så har länsstyrelsen utgått från komplettering som inkom 2019-08-28 där avståndet överstiger åtta meter. Länsstyrelsen påpekar även att placering av friggebod ej är den samma i den ritning som lämnats in tillsammans med överklagandet som i den ritning vilken ligger till grund för beslutet om avslag.

DOMSKÄL

Målet handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Handläggningen är i huvudsak skriftlig. Mark- och miljödomstolens uppgift är att gå igenom materialet för att se om länsstyrelsens avgörande är riktigt.

Tillämpliga bestämmelser i sak framgår av länsstyrelsens beslut.

En placering av friggeboden i enlighet med *alternativ 1* skulle visserligen innebära att friggeboden placeras på ett område som kan anses vara ianspråktaget, dock skulle placeringen innebära att fritidshusets hemfridszon skulle utökas mot vattnet på ett sätt som skulle avhålla allmänheten från att beträda ett område som idag måste anses vara allemansrättsligt tillgängligt. Domstolens delar därmed länsstyrelsens bedömning att placeringen skulle motverka syftet med strandskyddsbestämmelserna. Gällande en placering av friggebod i enlighet med *alternativ 2*, finner domstolen, i likhet med länsstyrelsen, att området ej kan anses vara ianspråktaget då området består av skogsmark.

Vad avser trädäcket ifrågasätter inte domstolen att det tidigare funnits stenplattor på samma plats. En äldre stensättning kan dock inte anses medföra att området är ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syfte. Ett trädäck med staket måste även anses ha en starkare avhållande effekt på allmänheten än en äldre stensättning. Mark- och miljödomstolen delar vidare länsstyrelsens bedömning att trädäcket är lokaliserat utanför husets hemfridszon samt riskerar att utöka hemfridszonen på ett sätt som motverkar syftet med strandskyddsbestämmelserna.

Sammanfattningsvis finner inte domstolen skäl att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen gjort. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 13 januari 2020

Göran Stenman

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Malin Årebäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Högmark.